

maart 1985

vB/WA/85-

11 april 1985
VERZONDEN

d.d. 12 APR. 1985

Gemeentevlag en
-wapen.

Geachte heer _____,

In antwoord op uw bovenaangehaalde brief doen wij u onderstaand toekomen een omschrijving van de vlag van de gemeente Ravenstein met gemeentewapen, welke is vastgesteld door de Hoge Raad van Adel bij besluit van 16 juli 1817.

* De vlag is uitgevoerd als volgt:

de bovenste halve baan in witte kleur en de onderste halve baan in hemelsblauwe kleur met in het midden van de witte baan het gemeentewapen.

Een afbeelding van dit wapen treft u bijgaand aan.

Het gemeentewapen wordt als volgt omschreven:

"Zijnde van Zilver, beladen met een Raaf van Sabel, staande op een steen van Lazúr.

Het Schild gedekt met uw Kroon van goud en vijf fleurone van het zelve".

Wij hopen u met het bovenstaande van dienst te zijn.

Burgemeester en Wethouders van Ravenstein,

de sekretaris,

de burgemeester,

48

* Ravenstein heeft geen officiële door de raad vastgestelde gemeentevlag.

Aan de Hoge Raad van Adel
t.a.v. Mr. O. Schutte
Nassaulaan 18
2514 JT Den Haag

Maastricht, 1 februari 1988

Geachte heer Schutte,

Eind december vorig jaar heb ik de nog honderd gemeenten zonder officiële vlag geënqueteerd of er misschien toch een vlag was. Tot nu toe leverde dat één verrassing op. Stein blijkt in 1984 de vlag van Stein vóór de gemeentelijke herindeling van Zuid-Limburg in ere te hebben hersteld.

Maar ik wil uw hulp inroepen bij het probleem van Ravenstein. Ik vraag me namelijk af of deze vlag wel of niet officieel is. Zelf neig ik om deze vlag niet tot de officiële te tellen, omdat deze niet is vastgesteld door de gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders.

De mij bekende literatuur van de vlag zegt het volgende:
Gemeentegids Ravenstein: "Vlag half wit en half hemelsblauw in horizontale banen met in het midden van het witte vlak het gemeentewapen (Vastgesteld door de Hoge Raad van Adel bij besluit van 16 juli 1817)."
Willem van Ham in zijn boek Wapens en Vlaggen van Noord-Brabant op bladzijde 202: "Afbeelding onderaan het wapendiploma van 16 juli 1817; daarin niet beschreven."
Kl. Sierksma in zijn Nederlands Vlaggenboek uit 1962 op pagina 106: "Deze vlag is (als enige) 16 juli 1817 door de Hoge Raad van Adel bevestigd voor deze gemeente, tezamen met het gemeentewapen."

Van Ham maakt in zijn boek melding van een brief van de burgemeester van Ravenstein (27 april 1815) waarin deze vraagt het wapen te bevestigen. Vraagt hij in deze brief ook om een bevestiging van de vlag? Zo nee, hoe komt die vlag dan op het wapendiploma?

Het is overigens opvallend dat juist Ravenstein al in 1815 een vlag voerde (al dan niet officieel). Het Land van Ravenstein was immers tot 1794 een enclave in Staats-Brabant. In 1630 kwam de heerlijkheid in handen van Palts-Neuburg. Stamt de Ravensteinse vlag wellicht uit die tijd?

Als U ook vindt dat Ravenstein ten onrechte in de veronderstelling leeft van de Hoge Raad van Adel een vlag te hebben gekregen, ga ik het gemeentebestuur benaderen met de aanbeveling de vlag door middel van een raadsbesluit te bevestigen.

De gemeentevlag van Maastricht werd dit jaar een halve eeuw geleden door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. Heeft het gemeentebestuur van Maastricht enkele jaren geleden gevraagd een nieuw model te ontwerpen. Zo ja, kunt u mij vertellen hoe dat voorstel er uit zag?

Met vriendelijke groeten,

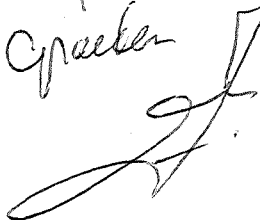
Jos Poels
Geyaartsborg 11
6228 AG Maastricht
tel: 043 - 601641

Jos Poels

Aan het gemeentebestuur
van Ravenstein
Postbus 11
5370 AA Ravenstein

Teer info
Graeken

Maastricht, 1 maart 1988

Geacht college,

Op 27 december jongstleden vroeg ik u middels een brief of Ravenstein in het bezit is van een officieel vastgestelde gemeentevlag. Van een medewerker van de afdeling Interne Zaken kreeg ik medio januari een kopie uit de gemeentegids waar het wapen en de vlag van Ravenstein worden behandeld. Op pagina 13 staat er over de vlag te lezen: "Vlag half wit en half hemelsblauw in horizontale banen met in het midden van het witte vlak het gemeentewapen. (Vastgesteld door de Hoge Raad van Adel bij besluit van 16 juli 1817)."

Wat in uw gemeentegids staat, kan niet. Ravenstein heeft geen officieel vastgestelde vlag. Hieronder zal ik proberen uit te leggen waarom.

Vlaggenkundigen hebben de Ravensteinse vlag lange tijd gezien als een vreemd curiosum, waar ze geen raad mee wisten. In zijn 'Nederlands Vlaggenboek' uit 1962 schreef Kl. Sierksma op pagina 106: "Deze vlag is (als enige) 16 juli 1817 door de Hoge Raad van Adel bevestigd voor deze gemeente, tezamen met het gemeentewapen." Twee jaar geleden schreef de uit Bergen op Zoom afkomstige vlaggenkundige W.A. van Ham in zijn boek over de Brabantse wapens en vlaggen op pagina 202: "Afbeelding onderaan het wapendiploma van 16 juli 1817; daarin niet beschreven."

Op het wapendiploma is onderaan een klein Ravensteins vlaggetje getekend. Onlangs heb ik de secretaris van de Hoge Raad van Adel hierover om opheldering gevraagd. Hij liet mij weten dat de Hoge Raad van Adel in 1817 onmogelijk de vlag van Ravenstein kan hebben bevestigd. In de eerste plaats omdat de Raad nooit bevoegd is geweest tot het bevestigen of instellen van gemeentevlaggen. En in de tweede plaats omdat de Hoge Raad van Adel zich pas ná de Tweede Wereldoorlog is gaan bezighouden met het verzamelen en registreren van vlaggen.

Uit een brief van de Ravensteinse burgemeester uit 1815 valt ook niet op te maken dat deze vroeg om bevestiging van een vlag. In deze brief van 27 april 1815, die bij de Hoge Raad van Adel wordt bewaard, is slechts sprake van de bevestiging van het wapen: "Een raaf of blauwe steen en witte grond."

Hoe de vlag op het wapendiploma terecht is gekomen, is een groot raadsel. Het is bijna zeker dat iemand (maar wie??) dit dundoekje ná 1817 op het wapendiploma heeft gezet. Met het blote oog is te zien dat er een andere schilderstijl is gebruikt bij de vlag dan bij het wapen.

Zoals ik hierboven al aanhaalde, schreef Sierksma in 1962 dat Ravenstein de enige gemeente was die in 1817 bevestigd werd in het gebruik van zijn vlag. Ervan uitgaande dat uw gemeente in 1817 inderdaad een eigen vlag gebruikte, kan de vraag worden gesteld waarom de andere vlagvoerende gemeenten toen niet in het gebruik ervan zijn bevestigd. Indertijd waren er immers tientallen andere gemeenten die een stadsvlag gebruikten.

Het is heel goed mogelijk dat de vlag van Ravenstein oud is. Het eerste echte bestaansbewijs dateert echter pas uit 1857. Toen is door de commissaris van de koning in Noord-Brabant een enquête gehouden naar het bestaan van gemeentevlaggen. Ravenstein zond een tekening in van de vlag die u vandaag de dag nog gebruikt.

Van de 714 gemeenten die Nederland op dit moment telt, zijn er 615 die een officieel vastgestelde vlag voeren. Dat wil zeggen dat de vlaggen zijn vastgesteld door de gemeenteraden van die plaatsen. In de meeste gevallen gaat het om nieuw ontworpen dundoeken. In de overige plaatsen werd een bevestigingsbesluit genomen. Het betrof hier vaak eeuwenoude vlaggen.

Een door de gemeenteraad vastgestelde vlag mag door geen enkele andere plaats worden gebruikt. Dan rust er als het ware 'copyright' op. Bovendien wordt de vlag dan geregistreerd bij de Hoge Raad van Adel.

Ik zou u willen voorstellen om duidelijkheid te scheppen voor wat uw gemeentevlag betreft. Naar ik hoop heeft bovenstaande u ervan kunnen overtuigen dat u ten onrechte in de veronderstelling bent een officiële vlag te hebben. Het is echter nog niet te laat om deze vlag een officieel karakter te geven. Dat kan het beste door de gemeenteraad een zogenaamd bevestigingsvoorstel voor te leggen. Een voorbeeld voor een bevestigingsbesluit heb ik als bijlage bijgesloten.

Mocht u niet helemaal overtuigd zijn van mijn betoog, zou ik u willen vragen contact op te nemen met de Hoge Raad van Adel, Nassaulaan 18, 2514 JT Den Haag. Telefoon 070-614281.

In afwachting van uw reactie teken ik met vriendelijke groeten,

Jos Poels

Jos Poels
Geyaartsborg 11
6228 AG Maastricht
tel: 043 - 610641

kopie: aan de gemeenteraad

Geldigheid Ravensteinse vlag wordt in twijfel getrokken

RAVENSTEIN/MAAS-TRICHT - Ravenstein heeft geen officieel erkende vlag. Dat is de kern van de brief die vlaggenkundige Jos Poels uit Maastricht schreef aan het gemeentebestuur van Ravenstein. Poels stelt dat de wit-blauwe vlag, die Ravenstein al minstens 130 jaar als gemeentevlag beschouwt, nooit op de juiste officiële manier is beëdigd. Burgemeester J. Combée werd in eerste instantie verrast door deze mededeling, maar zette vervolgens verschillende instanties aan het werk om te zien of Poels gelijk heeft.

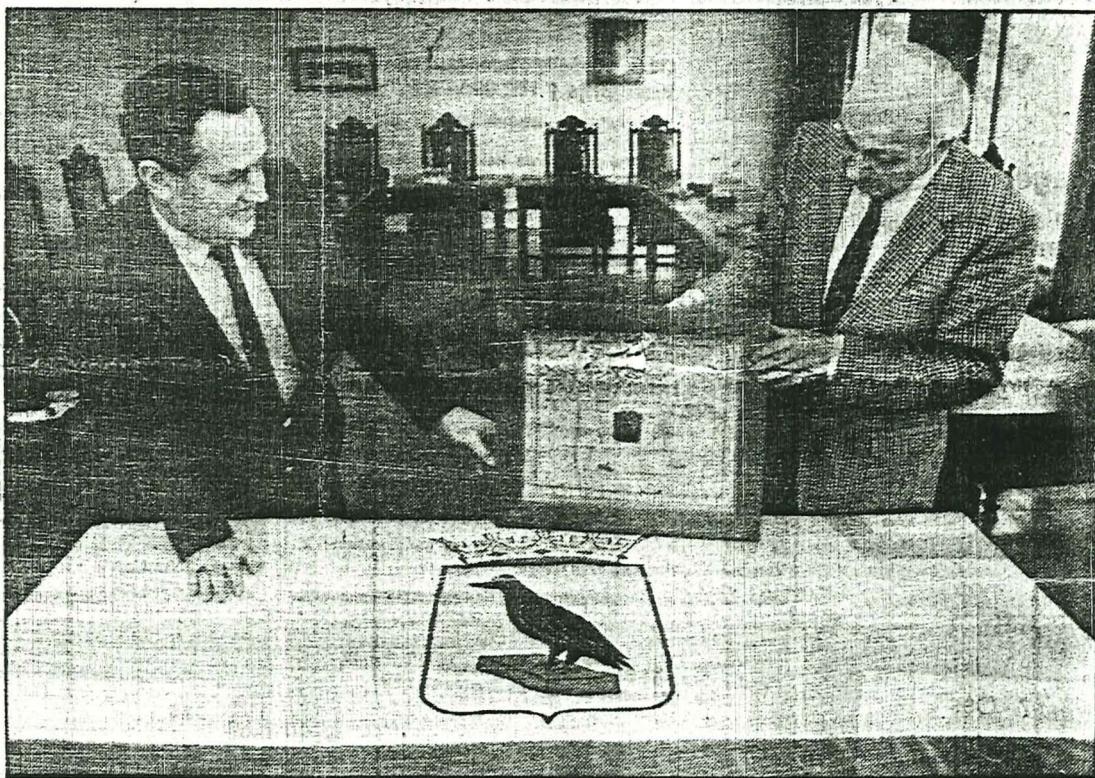
Eén van die instanties is de Hoge Raad van Adel. Dit in Den Haag gevestigde college is sinds 1814 belast met het geven van adviezen over gemeentewapens en -vlaggen. Deze Raad houdt ook een register bij van vlaggen en wapens. Zo kan voorkomen worden dat meerdere gemeentes dezelfde vlag voeren.

Vlaggenkundige Jos Poels betrok ook de Hoge Raad van Adel in zijn spoorwerk. Hij vroeg aan de gemeente Ravenstein een kopie uit de gemeentegids over haar vlag. De gids meldt dat de Ravensteinse vlag door de Hoge Raad van Adel is vastgesteld bij besluit van 16 juli 1817.

Maar de Hoge Raad van Adel mag en mocht geen vlaggen vaststellen. De Raad heeft wat vlaggen betreft alleen een adviserende taak, en géén bevestigende. Dat wist Poels. Daarom betwijfelde hij direct de geldigheid van het Ravensteinse dun-doek.

Wel heeft de Hoge Raad van Adel op 16 juli 1817 aan Ravenstein een wapendiploma gegeven: een soort bevestiging van de geldigheid van het Ravensteinse gemeentewapen. De gemeente is er waarschijnlijk van uit gegaan dat zowel haar wapen als haar vlag officieel zijn, omdat onderaan op het wapendiploma van 1817 een afbeelding van de vlag staat.

Poels: „Dat vlaggetje is er waarschijnlijk later bijgeschilderd. Ten eerste hoort een vlag niet thuis op een wapendiploma. Ten tweede kun je duidelijk zien dat het vlaggetje er later is bijgeschilderd.“ Deze argumenten gebruikt de Maastrichtse vlag-

■ Op tafel de vlag van Ravenstein. Verder zien we burgemeester Combée van Ravenstein (rechts) en de heer Van den Broek, die samen in de raadzaal het wapendiploma van Ravenstein bekijken.

genkundige om de officiële on-geldigheid van de Ravensteinse vlag aan te tonen. „Maar het belangrijkste is nog dat de Hoge Raad van Adel helemaal niet bevoegd is om zo'n vlag in te stellen“, vult Poels aan.

Jos Poels dringt er nu bij het gemeentebestuur op aan om de vlag, waarvan het eerste officiële bestaansbewijs uit 1857 dateert, alsnog via een raadsbesluit te bevestigen. Officieel te maken dus. Want dat kan alleen door de gemeenteraad.

Burgemeester Combée geeft direct toe dat hij deze stap ook zal laten nemen, als tenminste blijkt dat Poels gelijk heeft. „We gaan de zaak laten uitzoeken door het streekarchivariaat en de Hoge Raad van Adel. We willen van beide instanties advies over wat we nu het beste kunnen doen. Zo'n mijnheer Poels

kan natuurlijk van alles beweren, maar we moeten het wel zeker weten“, aldus Combée.

Voorlopig wijst alles er echter op dat Poels gelijk heeft. De Hoge Raad van Adel bevestigt namelijk dat de Ravensteinse vlag (twee horizontale banen, wit en blauw, met het gemeentewapen in de witte baan) in haar register voorkomt, maar dat het dun-doek nooit officieel is vastgesteld. „Dat komt wel vaker voor“, aldus een medewerker van de Raad. „De meeste vlaggen zijn al eeuwenoud, maar worden pas officieel door de gemeenteraad bevestigd wanneer iemand wijst op de procedure.

Een vlag heeft pas een wettelijke grondslag na bevestiging.“

Bij de Hoge Raad van Adel maakt men zich niet echt druk om het vaststellen van vlaggen.

Maar Combée laat er geen twijfel over bestaan dat hij wel een officiële vlag in zijn gemeente wil. Het is dus heel goed mogelijk dat de misschien wel eeuwenoude vlag binnenkort bij een raadsvergadering punt van gesprek wordt. Dan zullen ook de adviezen van het streekarchivariaat en de Hoge Raad van Adel op tafel liggen

Het advies van de Hoge Raad van Adel is eigenlijk al klaar.

Dit college zal negatief adviseren. „Wij hebben liever niet dat er een gemeentewapen op een vlag komt. Wapen en vlag horen niet bij elkaar“, vertelt medewerker Hüsen van de Raad. Hij voegt er echter onmiddellijk aan toe dat de gemeente dat advies niet hoeft op te volgen. De gemeenteraad is daarin vrij.

tevel
-3-80

Beide Wapen, ze maken er in Ravenstein werk van. kreeg afge-
lopen vrijdag afschrijven van 2 brieven. Een aan de Hoge Raad
van Adel. De andere aan streekarchivaris ~~de~~ Buyhs. Beiden
worden verzocht te reageren op mijn beschuldigingen. Ik ben
benieuwd!
Sjaeken en Jos Poels

HOGE RAAD VAN ADEL

No. 88/87-11

2514 JT 'S-GRAVENHAGE, 29 maart 1988

NASSAULAAN 18
TEL. 070-614281: GIRO 1768105

Onderwerp: Gemeentevlag Ravenstein

Bijlagen: 3

*Ter kennisname
graeten. Jos Poels*

In antwoord op Uw brief van 8 maart 1988, kenmerk RvB/GH/88-, heeft de Hoge Raad van Adel de eer U het volgende mede te delen.

Het gestelde in de brief van de heer Poels fs in zijn algemeenheid juist. Het is onaannemelijk dat de vlaggeafbeelding op het diploma van bevestiging uit 1817 door of in opdracht van de Hoge Raad van Adel is aangebracht. Blijkbaar is dit te eniger tijd door een derde (onbevoegde) geschied.

Voorts heeft de Raad nimmer de bevoegdheid gehad om vlaggen vast te stellen, zodat alleen al om deze reden Uw vlag niet als officieel aangemerkt kan worden. Genoemde bevoegdheid komt toe aan de gemeenten zelf, terwijl de Raad, op aanbeveling van de Minister van Binnenlandse Zaken, hierbij sinds 1948 als adviserende instantie optreedt.

Indien U tot vaststelling van de thans gevoerde vlag zoudt besluiten, ware deze, overeenkomstig de alhier toegepaste terminologie, te omschrijven als volgt:

"twee banen, wit en blauw, met op het midden van de witte baan het gemeentewapen".

De Raad moge evenwel de gelegenheid te baat nemen om U erop te wijzen dat deze vlag niet voldoet aan de terzake tegenwoordig gehanteerde normen. Deze houden o.m. in dat kleurstelling en eventuele figuratie van een vlag bij voorkeur ontleend worden aan het wapen, maar niet in die zin dat het complete gemeentewapenschild met kroon op de vlag geplaatst wordt. Een dergelijke vlag is weinig meer dan een verschijningsvorm van het wapen, hetgeen in strijd is met de eigen, zelfstandige status die zij als gemeentelijk symbool behoort te bezitten.

De Raad zou U daarom als alternatief een vlag willen adviseren waarin de raaf los op de twee banen staat, een groter formaat heeft en op de scheiding van broeking en vlucht (d.i. op $\frac{1}{3}$ van de lengte van de vlag) geplaatst is, overeenkomstig bijgaand ontwerp 1. Een dergelijke wijze van vormgeving is de laatste tientallen jaren door het gros van de Nederlandse gemeenten toegepast.

De omschrijving van dit ontwerp zou luiden:

"twee banen, wit en blauw, waarop een zwarte raaf, waarvan de hoogte gelijk is aan $\frac{4}{5}$ van de hoogte van de vlag".

Ter verduidelijking moge nog opgemerkt worden dat plaatsing van een figuur op $\frac{1}{3}$ van de lengte gangbaar is en dat zulks daarom niet in de omschrijving wordt opgenomen.

Burgemeester en wethouders

van de gemeente

R A V E N S T E I N

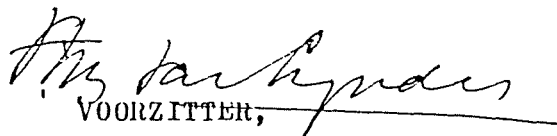
De bijgevoegde schetsen 2 en 3 laten nog twee andere mogelijkheden zien. Ontwerp 2 komt dichtbij de thans gevoerde vlag, maar de raaf komt hierin minder goed uit de verf. De omschrijving luidt:
"twee banen, wit en blauw, met op het midden van de witte baan een zwarte raaf".

In ontwerp 3 is het banenconcept losgelaten, waardoor de raaf op volle grootte op de steen geplaatst kan worden. Omschrijving van dit ontwerp, waarbij in acht genomen dat de combinatie raaf/steen in dit geval ook op het midden geplaatst kan worden:
"wit, met (op het midden) een zwarte raaf, staande op een blauwe steen, het geheel met een hoogte, gelijk aan $\frac{4}{5}$ van de hoogte van de vlag".

De afmetingen van de vlag dienen overeen te komen met die van de nationale vlag, zodat een verhouding van hoogte en lengte van 2 : 3 het meest raadzaam is.

De Raad zal t.z.t. gaarne in het bezit gesteld worden van afschriften van het raadsbesluit en het voorstel daartoe, alsmede (indien een eigen ontwerp wordt gemaakt) van een afbeelding in kleur van de vlag.

DE HOGE RAAD VAN ADEL,

VOORZITTER,

SECRETARIS.

STREEKARCHIVARIAAT MAASLAND

STREEKARCHIVARIAAT MAASLAND

raadhuistaan 13
5341 GL oss
telefoon 04120 - 29396-29394
bgg 04132 - 81423
raobbank oss
nr 1404 35271
onder vermelding
streekarchivariaat maasland

Kollege van burgemeester en
wethouders van de gemeente Ravenstein,

Postbus 11,
5370 AA RAVENSTEIN.

dependance
nieuwe markt 147
5401 GN uden
telefoon 04132 - 81423

uw kenmerk: RvB/GH/88 uw brief van: 8 maart en ons kenmerk: 88/Ra-84/B oss, 24 juni 1988
27 mei 1988
onderwerp: gemeentevlag

Anderzijds echter voel ik mij als historicus -ik deelde het Uw voorzitter al mondeling mede- aangesproken door de redenering, dat we hier praten over een vlag die blijkbaar al ruim 130 jaar in gebruik is, een historisch fenomeen dus. Ga je, vanwege objectief vastgestelde regels, daarvan afwijken? Het is een gewetensvraag die ik via Uw Kollege gaarne doorsluis naar de gemeenteraad, die immers, konform de regels, de omschrijving van de gemeentevlag officieel zal moeten vaststellen.

In de hoop, Uw Kollege terzake in voldoende mate te hebben geïnformeerd,

hoogachtend,

drs H.G.J. Buijks, streekarchivaris.

Om te beginnen moet ik mij exkuseren voor de vertraging waarmee de beantwoording van bovenvermelde brieven Uwerzijds gepaard is gegaan. Die vertraging heeft te maken met de niet geringe onderzoeksproblemen waarmee Uw verzoek ons opzadelde. Immers, aanvankelijk leek het op een speurtocht naar de bekende speld in de al even bekende hooiberg. Gelukkig weten we nu meer, zoals hieronder blijken zal!

Als uitgangspunt voor ons onderzoek gebruikten we de circulaire van de Commissaris van de Koningin van 25 februari 1857, waarin de Noordbrabantse gemeenten werden uitgenodigd, te berichten over de aanwezigheid van een gemeentevlag. Op 14 maart d.a.v. stond het Ravensteinse kollege van b.& w. op het punt te antwoorden, "dat deze gemeente geene gemeente-vlag heeft, en ook, voor zooverre ons bekend is, geene zoodanige bezeten heeft". De brief werd echter niet verzonden. Eén week nadien weten we, waarom: De 21e maart schreef het kollege, "dat volgens getuigenis der oudste ingezetenen dezer gemeente de gemeentevlag alhier bestaat uit wit en blaauw met het wapen der gemeente in het wit gedeelte volgens nevensgaande tekening." Die tekening is opgestuurd naar Den Bosch en komt overeen met het ingekleurde schetsje op de oorkonde van de Hoge Raad van Adel, welke momenteel in de raadszaal hangt. (Zie de beide bijlagen)

Mijns inziens valt uit het bovenstaande de volgende konklusie te trekken:

.Op 14 maart 1857 was bij het gemeentebestuur niets over een eigen vlag bekend; blijkbaar was hij ook niet ingetekend op de oorkonde van de Hoge Raad van Adel, die zich ongetwijfeld ergens aan de wand bevond.

.Op 21 maart d.a.v. wist men, na gesprekken met oudere inwoners, ineens veel meer. Het ligt voor de hand te veronderstellen, dat men, na het tekeningetje voor de Commissaris te hebben doen vervaardigen, ook voor eigen gebruik iets heeft achtergehouden. Dat gebeurde dan door de vlag in te tekenen op de wapenoorkonde, op zich een zeer ongebruikelijke zaak! Volgens mijn medewerker Sluijters zou de tekenaar goed de heer R.A.A. van Claarenbeek geweest kunnen zijn, de toenmalige burgemeester van Ravenstein. Helaas heeft deze dat nergens bevestigd!

Dan het tweede gedeelte van ons antwoord: een advies betreffende de vlag.

Kennis genomen hebbend van de inhoud der beide brieven die daarover bij Uw Kollege zijn binnengekomen, kan ik U het volgende mededelen.

Enerzijds huldig ik het formele standpunt, dat de regels en voorschriften van de deskundigen dienen te worden gevolgd. De brief van de Hoge Raad van Adel is op dat punt duidelijk genoeg en de bijlagen bevatten vlagvoorbeelden die "door de beugel kunnen", zulks in tegenstelling tot de huidige gemeentevlag. Met name het derde voorbeeld, waarin Ravensteins "eigen" raaf duidelijk naar voren komt, spreekt mij aan.

(zie vervolgblad)

GEMEENTE RAVENSTEIN

Bevestiging vlag van de
gemeente.

Vergadering raad
d.d. 27 september 1988.

Agendanummer: 12.

RAAD-AKKOORD

27 SEP. 1988

Aan: de raad
van de gemeente
RAVENSTEIN.

Ravenstein, 16 september 1988

Bij brief van 1 maart 1988 van de heer Jos Poels te Maastricht aan uw raad werd de authenticiteit van de gemeentevlag van Ravenstein bestreden.

Door ons college werd respectievelijk bij brief van 8 maart 1988 en 27 mei 1988 advies ingewonnen bij de Hoge Raad van Adel te 's-Gravenhage en het Streekarchivariaat "Maasland" te Oss, waarop een reactie werd ontvangen bij brieven van 29 maart 1988 en 24 juni 1988.

In het advies van de Hoge Raad van Adel werden 3 alternatieven aangedragen om de vast te stellen vlag te doen overeenstemmen met de terzake tegenwoordig gehanteerde normen.

De gemeentevlag werd nimmer door uw raad bevestigd. Uit het advies van de archivaris van het streekarchivariaat blijkt, dat de thans in gebruik zijnde vlag al ruim 130 jaar geleden, als zodanig in gebruik is. Hij spreekt van een historisch fenomeen.

Hij trekt uit zijn onderzoek de navolgende conclusie:

"Op 14 maart 1857 was bij het gemeentebestuur niets over een eigen vlag bekend; blijkbaar was de vlag ook niet ingetekend op de oorkonde van de Hoge Raad van Adel, die zich ongetwijfeld ergens aan de wand bevond.

Op 21 maart d.a.v. wist men, na gesprekken met oudere inwoners, ineens veel meer.

Het ligt voor de hand te veronderstellen, dat men, na het tekeningetje voor de commissaris te hebben doen vervaardigen, ook voor eigen gebruik iets heeft achtergehouden.

Dat gebeurde dan door de vlag in te tekenen op de wapenoor-
konde, op zich een zeer ongebruikelijke zaak! Volgens mijn
medewerker Sluijters zou de tekenaar goed de heer R.A.A. van
Claarenbeek geweest kunnen zijn, de toenmalige burgemeester
van Ravenstein. Helaas heeft deze dat nergens bevestigd!"

De bij dit voorstel behorende correspondentie ligt bij de
raadsstukken in de portefeuille ter inzage.

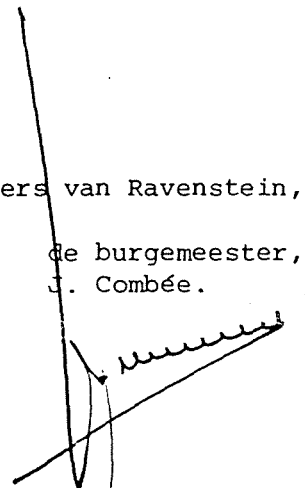
Ons college is voorstander van het bevestigen van de in ge-
bruik zijnde gemeentevlag en ook de commissie algemene, be-
stuurlijke en economische zaken huldigde in de vergadering
van 5 september 1988 dit standpunt.

Derhalve stellen wij uw raad voor de gemeentevlag van Raven-
stein te bevestigen, conform het bij dit voorstel behorende
concept-raadsbesluit.

Burgemeester en Wethouders van Ravenstein,

de sekretaris,
R.E. Viergever.

de burgemeester,
J. Combée.

GEMEENTE RAVENSTEIN

De raad van de gemeente Ravenstein;

overwegende, dat de sinds onheugelijke tijden gevoerde stadsvlag nooit officieel is vastgesteld;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Ravenstein d.d. 19 juli 1988;

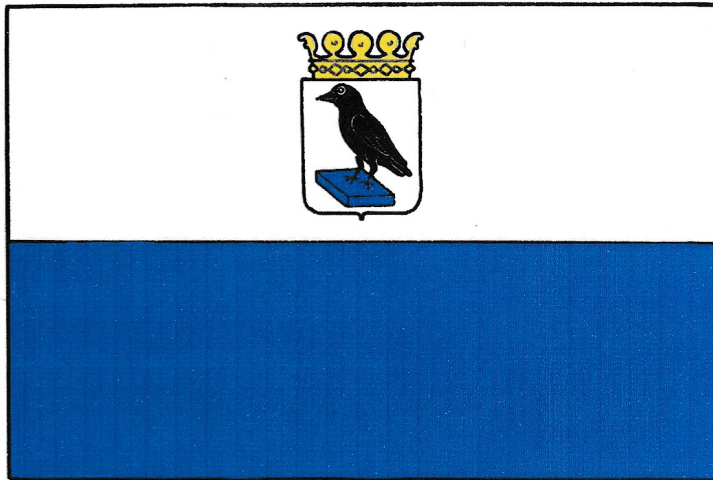
b e s l u i t :

te bevestigen, dat de gemeentevlag van Ravenstein wordt omschreven als volgt: "Twee evenhoge horizontale banen, de bovenste wit en de onderste lichtblauw. Op het midden van de witte baan staat het gemeentewapen van Ravenstein, dat op 16 juli 1817 door de Hoge Raad van Adel werd verleend."

Aldus besloten door de raad
voornoemd, in zijn vergade-
ring van 27 september 1988.

De sekretaris,
R.E. Viergever.

de voorzitter,
J. Combée.

Omschrijving: [twee horizontale banen van wit en blauw, op het midden van de witte baan een wit schild, beladen met een zwarte raaf, staande op een blauwe rechthoekige steen; het schild gedekt met een gele kroon van vijf bladeren]

Raadsbesluit: -

Advies H.R.v.A.: -

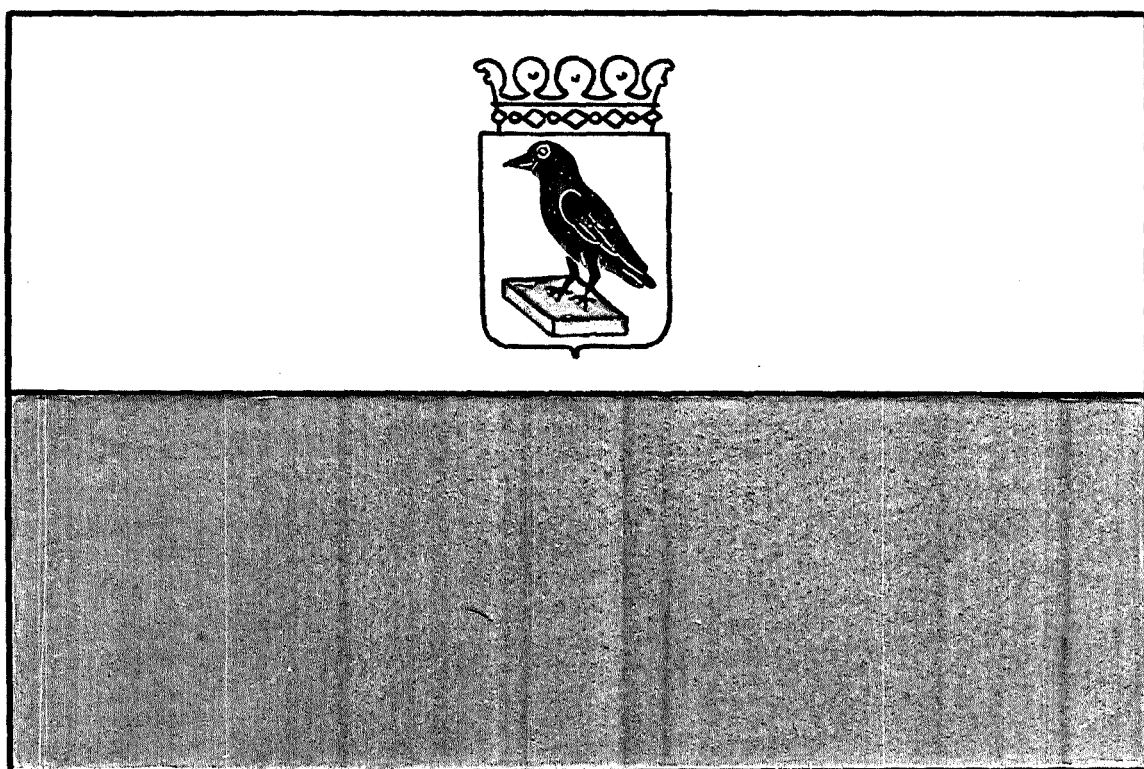
E. 1970

Raadsbesluit: 27 september 1983

Omschrijving: twee evenhoge horizontale banen, de bovenste wit en de onderste lichtblauw. Op het midden van de witte baan staat het gemeentewapen van Ravenstein.

Advies H.R.v.A.: 29 maart 1988, nr. 88/87-11.

Opgeheven 1 januari 2003

Omschrijving: [twee horizontale banen van wit en blauw, op het midden van de witte baan een wit schild, beladen met een zwarte raaf, staande op een blauwe rechthoekige steen; het schild gedekt met een gele kroon van vijf bladeren]

Raadsbesluit: -

Advies H.R.v.A.: -

E. 1970

*wijze
kroon
aankers*

Vlaggeraadse! Ravenstein opgelost

Aan de onduidelijke status van de gemeentevlag van Ravenstein is een einde gekomen. Het vlaggeraadse! mag als opgelost worden beschouwd. Het gemeentebestuur van deze Noordbrabantse stad aan de Maas heeft heel lang in de veronderstelling geleefd dat haar vlag in 1817 werd bevestigd door de Hoge Raad van Adel. Eerst recentelijk is komen vast te staan dat dit niet meer dan een fabeltje is. De officiële status van de Ravensteinse vlag begint pas op dinsdag 27 september 1988. Op die dag besloot de gemeenteraad van Ravenstein: „Te bevestigen, dat de gemeentevlag van Ravenstein wordt omschreven als: „Twee evenhoge horizontale banen, de bovenste wit en de onderste lichtblauw. Op het midden van de witte baan staat het gemeentewapen van Ravenstein, dat op 16 juli 1817 door de Hoge Raad van Adel werd verleend”.

Vooraf vlaggenkundigen hebben de Ravensteinse vlag lange tijd gezien als een vreemd curiosum, waarmee ze geen raad wisten. In zijn „Nederlands Vlaggenboek” schreef Kl. Sierksma: „Deze vlag is (als enige) 16 juli 1817 door de Hoge Raad van Adel bevestigd voor de gemeente, tezamen met het gemeentewapen”¹. W. A. van Ham vatte het in zijn boek „Wapens en vlaggen van Noord-Brabant” als volgt samen: „Afbeelding onderaan het wapendiploma van 16 juli 1817; daarin niet beschreven”².

Toen schrijver dezes eind 1987 bij de gemeente Ravenstein informeerde naar het bestaan van een vlag, kreeg hij een kopie uit de gemeentegids waarin over de vlag stond: „Vlag half wit en half hemelsblauw in horizontale banen met in het midden van het witte vlak het gemeentewapen. (Vastgesteld door de Hoge Raad van Adel bij besluit van 16 juli 1817)”. Het gemeentebestuur verkeerde zelf dus ook in de veronderstelling een officiële vlag te hebben.

Maar waarom zou Ravenstein in het begin van de vorige eeuw als enige gemeente door de Hoge Raad van Adel bevestigd zijn in het gebruik van zijn vlag? Rond 1817 waren er immers meerdere plaatsen die gebruik maakten van een eigen vlag, die niet werden bevestigd door de Hoge Raad van Adel. Uit de brief van 27 april 1817 van het gemeentebestuur van Ravenstein aan de Hoge Raad van Adel is niet op te maken dat er werd gevraagd om bevestiging van een vlag³. In deze brief, die wordt bewaard in het archief van de Raad, is slechts sprake van de bevestiging van het wapen. De Raad bevestigde dit gemeentewapen op 16 juli 1817 als: „Zijnde van lazuur, beladen met een raaf van sabel, staande op een steen van lazuur. Het schild gedekt met een kroon van goud en vijf fleurons van hetzelfde”.

In 1817 had de Hoge Raad van Adel nog geen bemoeienis met vlaggen. Die dateert pas uit 1948 en is slechts een adviseerende. Het vaststellen van een plaatselijke vlag is een bevoegdheid die aan de gemeenteraad toekomt.

Het eerste echte bestaansbewijs van een Ravensteinse vlag dateert uit 1857. Toen werd door de Commissaris van de Koning in Noord-Brabant een enquête gehouden naar het bestaan van gemeentevlaggen. Het verzamelde materiaal werd gebruikt voor het vlaggenboek „Album des pavillons, guidons, flammes”

van M. A. le Gras, dat in 1858 in Parijs verscheen. Ravenstein stuurde daarvoor een tekening in van de vlag die nu op het wapendiploma prijkt.

Het Ravensteinse vlaggetje moest in elk geval ná 1817 door een derde, onbevoegde persoon op het wapendiploma zijn geschilderd. Maar door wie? Van een officiële status is dus helemaal geen sprake.

Nadat schrijver dezes het gemeentebestuur dit op 1 maart 1988 mededeelde, schrok men hiervan op het stadhuis in Ravenstein. Tegen een journalist zie burgemeester Combée: „We gaan de zaak laten uitzoeken door het streekarchivariaat en de Hoge Raad van Adel. We willen van beide instanties advies over wat we nu het beste kunnen doen. Zo'n mijnheer Poels kan natuurlijk van alles beweren, maar we moeten het zeker weten”⁴.

De Nederlandsche Leeuw

Jaargang: 106

november - december 1989

kolom 406-408

De Hoge Raad van Adel berichtte het gemeentebestuur van Ravenstein nog diezelfde maand: „Het is onaannemelijk dat de vlaggeafbeelding op het diploma van bevestiging uit 1817 door of in opdracht van de Hoge Raad van Adel is aangebracht”⁵.

De Hoge Raad van Adel nam de gelegenheid te baat om het gemeentebestuur er op te wijzen dat een wapen niet op een vlag thuis hoort. Er werden drie alternatieven aangereikt met een zwarte raaf, maar zonder wapenschild.

Het sluitende antwoord kwam van archivaris Drs. H. G. J. Buijks van het Streekarchivariaat Maasland in Oss⁶. Zijn onderzoek spitste zich toe op de vlaggenenquête uit 1857. Op 14 maart 1857 had het college van burgemeester en wethouders op het punt gestaan de Commissaris van de Koning te berichten: „(...) dat deze gemeente geene gemeentevlag heeft, en ook, voor zooverre ons bekend is, geene zoodanige bezeten heeft”. Die brief werd nooit verstuurd.

Wél verstuurd werd de brief van 21 maart 1857. Hieruit blijkt ineens: „(...) dat volgens getuigenis der oudste ingezetenen dezer gemeente, de gemeentevlag alhier bestaat uit wit en blauw met het wapen der gemeente in het wit gedeelte volgens nevensgaande tekening”.

Archivaris Buijks trok hieruit de volgende conclusie: „Op 14 maart 1857 was bij het gemeentebestuur niets over een eigen vlag bekend; blijkbaar was hij ook niet ingetekend op de oorkonde van de Hoge Raad van Adel, die zich ongetwijfeld aan de wand bevond. Op 21 maart daaraan volgend wist men, na gesprekken met oudere inwoners, ineens veel meer. Het ligt voor de hand te veronderstellen, dat men, na het tekeningetje voor de Commissaris te hebben doen vervaardigen, ook voor eigen gebruik iets heeft achtergehouden. Dat gebeurde dan door de vlag in te tekenen op de wapenoorkonde, op zich een zeer ongebruikelijke zaak! Volgens mijn medewerker Sluijters zou de tekenaar goed de heer R. A. A. van Claarenbeek geweest kunnen zijn, de toenmalige burgemeester van Ravenstein. He-las heeft deze dat nergens bevestigd!”

Op de vraag of Ravenstein deze historische vlag moest bevestigen of vervangen door een meer verantwoord model, zonder wapen, moest de streekarchivaris het antwoord schuldig blijven. Enerzijds huldigde hij het standpunt dat regels en voorschriften van deskundigen opgevolgd dienen te worden. Aan de andere kant vond hij als historicus dat de vlag, die al ruim

130 jaar in gebruik is, een historisch fenomeen. Buijks: „Ga je, vanwege objectief vastgestelde regels, daarvan afwijken? Het is een gewetensvraag die ik gaarne doorsluis naar de gemeenteraad die immers, conform de regels, de omschrijving van de gemeentevlag officieel zal moeten vaststellen”.

De Ravensteinse gemeenteraad had weinig moeite met deze gewetensvraag. Het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad van Ravenstein vonden op 27 september 1988 unaniem dat het historisch fenomeen de officiële gemeentevlag moest worden. Het historisch fenomeen mag dan wel al sinds 1857 bekend zijn, maar misschien – wie weet? – dateert het uit de tijd dat het land van Ravenstein een Duitse (Palts-Neuburgse) enclave in Staats-Brabant vormde. Pas in 1794 werd de enclave, waar godsdienstvrijheid heerste, door de Fransen bij Nederland gevoegd.

JOS POELS

1. Kl. Sierksma, *Nederlands Vlaggenboek*, De Meern 1962, pag. 106-107.
2. W. A. van Ham, *Wapens en vlaggen van Noord-Brabant*, Zutphen 1986, pag. 202.
3. Vriendelijke mededeling van W. A. van Ham te Bergen op Zoom.
4. De Sleutel, 9 maart 1988 (jaargang 40, nr. 16).
5. Brief aan gemeentebestuur Ravenstein 29 maart 1988 (no. 88/87-11).
6. Brief aan gemeentebestuur Ravenstein 24 juni 1988 (kenmerk 88/Ra-84/B).